

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การจัดการเรียนการสอนไม่ว่าจะเป็นเรื่องใดๆ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมื่อสื่อการเรียน การสอนเข้ามาช่วย เพราะสื่อในระบบการเรียนการสอนนี้จะเป็นตัวกลางที่จะถ่ายทอดสารที่จะ เป็นความรู้ ประสบการณ์ อารมณ์ ความรู้สึก ความสนใจ ทักษะ ค่านิยม และทักษะ ความเข้าใจแก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมตามจุดมุ่งหมายที่ผู้ สอนกำหนดไว้ (ชัยยงค์, 2533)

โดยเฉพาะในปัจจุบันจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องนำเทคโนโลยีทางการศึกษาและเครื่องมือ ใหม่ ๆ มาใช้เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจเนื้อหาได้อย่างชัดเจน ด้วยความรวดเร็ว และ อำนวยความสะดวกแก่ผู้สอน ในการที่จะอธิบายหรือยกตัวอย่างให้แก่ผู้เรียนได้มองเห็นภาพพจน์ ได้ใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุดจะเห็นได้ว่าสื่อการเรียนการสอนมีความจำเป็น และสำคัญ ในการศึกษา แต่เนื่องจากสื่อที่ใช้ในการเรียนการสอนมีหลายชนิด หลายรูปแบบ โดยที่สื่อแต่ละ ชนิดก็มีจุดเด่น และข้อจำกัดเฉพาะตัวของสื่อั้นๆ ดังนั้นการเลือกสื่อการเรียนการสอนจะ ต้องเลือกให้เหมาะสมกับผู้เรียน เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาที่สอน ตรงตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ และสามารถวัดผลได้ เทปโทรทัศน์เป็นสื่อชนิดหนึ่งซึ่งใช้สอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึง เลือกที่จะดำเนินการวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกิจกรรมนาฏศิลป์ โดยการ ใช้เทปโทรทัศน์กับการสอนปกติ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิต คณะ ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ผู้วิจัยขอเสนอรายละเอียดตามลำดับต่อไปนี้

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเทปโทรทัศน์เพื่อการเรียนการสอน

ประสบการณ์ที่จัดให้กับผู้เรียนในกระบวนการเรียนการสอนมีหลายชนิดหลายแบบ การที่จะช่วยถ่ายทอดประสบการณ์ไปยังผู้เรียนให้ได้ดี ควรนำสื่อการสอนมาเป็นเครื่องช่วย การที่ผู้สอนสามารถเลือกชนิดของสื่อให้ สัมพันธ์เหมาะสมกับประสบการณ์การเรียน จะทำให้ การเรียนการสอนมีคุณค่ายิ่ง ซึ่งสื่อการสอนแต่ละชนิดต่างก็มีประสิทธิภาพในการใช้แตกต่างกันไป (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2526)

การสอนที่มีการใช้สื่อนั้นนอกจากจะทำให้ผู้เรียนเห็นความเป็นรูปธรรมของสิ่งที่ครูสอน แล้ว ยังเป็นการเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจของผู้เรียนให้เด่นชัดและง่ายขึ้น รวมทั้งเป็นการ ช่วยเพิ่มบรรยากาศของการสอนให้น่าสนใจ อันเนื่องจากการแปรเปลี่ยนสิ่งเร้าหลาย ๆ อย่าง อีกด้วย (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2529)

โทรทัศน์และเทปโทรทัศน์เป็นอุปกรณ์ที่สำคัญในกระบวนการเรียนการสอน ซึ่งใช้ได้กับผู้เรียนทุกระดับและมีประสิทธิภาพในการถ่ายทอดการเรียนรู้ได้สูงมาก โทรทัศน์จะมีบทบาทเพื่อการศึกษาที่มีประสิทธิภาพยิ่ง นอกเหนือจากเพื่อความบันเทิง

ไพโรจน์ และนิพนธ์ (2528) ได้กล่าวถึงคุณค่าของเทปโทรทัศน์ที่มีต่อการเรียนการสอนไว้ดังนี้

1. มีประสิทธิภาพในการสื่อสารสูงมีทั้งภาพสี และเสียงในเวลาเดียวกัน
2. สามารถต่อสัญญาณไปยังหลายๆ จอภาพสำหรับผู้เรียนที่มีจำนวนมากๆ ได้
3. สามารถหยุดภาพนิ่งบางจุด หรือดูซ้ำอีกได้โดยไม่ทำให้เนื้อเรื่องเสียไป
4. ใช้ประกอบการเรียนซ่อมเสริม (Remedial) เป็นรายบุคคลหรือสอนทั้งกลุ่ม ทั้งผู้เรียนเร็วและผู้เรียนช้า ตามความสามารถของแต่ละบุคคล
5. ใช้ในการฝึกทักษะการแสดงหรือการสอน (Micro Teaching) ของครูได้
6. ครูสามารถสร้างบทเรียนเทปโทรทัศน์ขึ้นเองได้

2.2 ความหมายของเทปโทรทัศน์

ได้มีผู้ให้ความหมายของเทปโทรทัศน์หรือวิดีโอไว้หลายอย่าง แต่ในส่วนของความหมายทางด้านวิชาการสรุปได้ดังนี้

สนั่น (2527)อธิบายว่า “ วิดีโอ ” มาจากคำภาษาอังกฤษว่า “Video” พจนานุกรมของ Webster อ่านว่า “วีด-ดี-โอ” ภาษาลาตินแปลว่า “ฉันเห็น” เป็นคำคุณศัพท์แปลว่า “วิทยุโทรทัศน์” หากจะดูความหมายโดยตรงจากศัพท์พจนานุกรมของสื่อสารมวลชน จากคณะวารสารศาสตร์และสื่อมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ซึ่งเป็นพจนานุกรมทางด้านนี้โดยตรง แล้วคำว่า “วิดีโอ” มีความหมายว่า “ส่วนที่มองเห็น (Visual) หรือส่วนที่เป็นภาพ (Picture, image) ในรายการวิทยุโทรทัศน์หรือจากการฉายภาพยนตร์ ซึ่งแตกต่างจากส่วนที่เป็นเสียง (Audio) หรือส่วนที่ทำให้หูได้ยิน อย่างไรก็ตามคำว่า “วิดีโอ” ในปัจจุบันมักใช้เรียกย่อแทนคำว่า “วิดีโอเทป” ซึ่งวิดีโอเทปก็คือเทปโทรทัศน์นั่นเอง

โสภาท (2520) กล่าวว่า เทปโทรทัศน์หมายถึง แถบเคลือบด้วยสารแม่เหล็กที่สามารถบันทึกได้ทั้งภาพและเสียง โดยการรับสัญญาณจากกล้องโทรทัศน์หรือรายการโทรทัศน์ไว้แล้วเก็บในรูปของสนามแม่เหล็กและสามารถเล่นกลับหรือถ่ายทอดออกได้ผ่านเครื่องบันทึกภาพ เครื่องบันทึกภาพจะทำให้ภาพและเสียงปรากฏขึ้นได้ที่เครื่องรับโทรทัศน์

Warshofsky (1979) ได้ให้ความหมายของเครื่องบันทึกเทปโทรทัศน์แบบตลับ (Video cassette tape recorder) ว่าเป็นองค์ประกอบของเครื่องจักรกลสองสิ่งรวมกันคือ เครื่องรับโทรทัศน์เฉพาะส่วนที่เป็นจอภาพและเครื่องบันทึกภาพที่เก็บสัญญาณโทรทัศน์ไว้บนเนื้อเทป ผลก็คือช่วยให้ผู้ใช้โทรทัศน์ได้ประโยชน์เหมือนมีโทรทัศน์สองเครื่อง โดยเครื่องหนึ่งคือเครื่องรับโทรทัศน์ที่สามารถรับรายการที่แพร่ภาพจากสถานีโดยตรง และเครื่องที่สอง

คือเครื่องที่รับภาพจากเครื่องบันทึกและเล่นกลับให้ภาพปรากฏบนจอของโทรทัศน์เท่านั้น จากความสามารถสองประการนี้ช่วยให้ผู้มีเครื่องบันทึกเทปโทรทัศน์สามารถชมรายการของสถานีหนึ่ง ในขณะที่เดียวกันก็สามารถบันทึกรายการของอีกสถานีหนึ่งไว้ดูได้

King (1979) ได้อธิบายความหมายของเครื่องบันทึกเทปโทรทัศน์ (video tape recorder) ไว้ดังนี้

(1) เครื่องเล่นเทปโทรทัศน์ เป็นเครื่องถ่ายทอดสัญญาณโทรทัศน์ ที่ต้องต่อกับสายสัญญาณและมีปุ่มบังคับการใช้ การปรับภาพ และเลือกรายการที่ต้องการ

(2) เครื่องเล่นเทปโทรทัศน์ เป็นเครื่องถ่ายทอดสัญญาณโทรทัศน์ ซึ่งหมายความว่าสัญญาณจะถูกส่งออกจากเทปที่บันทึก แล้วผ่านเครื่องแปลงที่ส่งสัญญาณเช่นเดียวกับเครื่องส่งสัญญาณโทรทัศน์ใหญ่ ๆ ในสถานีโทรทัศน์ แต่ส่งสัญญาณเพียงช่องเดียวเท่านั้นซึ่งช่องที่จะใช้ สามารถปรับได้จากปุ่มปรับ แต่ก็เลือกเพื่อตั้งปรับให้แน่นอนได้เพียงครั้งเดียว การส่งสัญญาณภาพจากเทปโทรทัศน์นี้ต่างจากสัญญาณส่งของรายการแพร่ภาพจากสถานีโทรทัศน์ตรงที่สัญญาณจากเทปโทรทัศน์จะอ่อนมากจนไม่สามารถส่งผ่านเสาอากาศได้ แต่ต้องตรงกับเครื่องรับโทรทัศน์โดยสายสัญญาณ

(3) เครื่องบันทึกเทปโทรทัศน์ เป็นเครื่องบันทึกและเล่นกลับสัญญาณที่เป็นภาพทั้งสีและขาวดำ รวมทั้งสัญญาณเสียง ซึ่งทั้งหมดรวมกันอยู่บนแถบแม่เหล็ก นอกจากนี้เทปโทรทัศน์ยังสามารถบันทึกสัญญาณได้จากกล้องโทรทัศน์ ซึ่งจะต้องใช้ตามแต่แบบของเครื่องเทปนั้น ๆ

จากที่กล่าวมาแล้ว พอสรุปได้ว่า “ เทปโทรทัศน์หรือวิดีโอเทป ” มีชื่อเรียกเป็นภาษาอังกฤษหลายอย่าง เช่น Video tape recorder หรือ Video tape หรือ Video หรือ Video cassette recorder หรือ Video recorder นั้น โดยลักษณะการทำงานและการใช้แล้วพอจะแยกออกเป็น 2 ส่วนใหญ่ ๆ คือ

(1) เครื่องบันทึกเทปโทรทัศน์ ที่เรียกเป็นภาษาอังกฤษว่า Video tape recorder หมายถึง ตัวเครื่องและอุปกรณ์ที่ใช้บันทึกภาพและเสียง เครื่องบางชนิดอาจรวมเข้าเป็นชุดกับกล้องโทรทัศน์ (Video camera) ที่ต้องการใช้บันทึกเมื่อต้องการผลิตรายการเอง

(2) เทปโทรทัศน์หรือที่เรียกเป็นภาษาอังกฤษว่า Video tape หมายถึง แถบสารสังเคราะห์ที่เคลือบด้วยสารแม่เหล็กสามารถบันทึกสัญญาณภาพและเสียงลงในลักษณะของสนามแม่เหล็ก โดยผ่านเครื่องบันทึกเทปโทรทัศน์แล้วสามารถนำมาเล่นกลับเป็นภาพและเสียงดังเดิมได้ด้วยระบบโทรทัศน์ออกมาทางจอโทรทัศน์

2.3 คุณค่าของเทปโทรทัศน์

เทปโทรทัศน์ (Video tape) จัดเป็นเทคโนโลยีทางการศึกษาที่ใช้เป็นสื่อการสอนประเภทหนึ่ง ซึ่งกำลังเป็นที่สนใจอย่างกว้างขวางอยู่ในขณะนี้ทั้งในและต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศที่กำลังพัฒนา ถือว่าเทปโทรทัศน์เป็นสื่อการสอนสมัยใหม่ที่จะช่วยพัฒนาการศึกษา และเพิ่มพูนคุณภาพประสิทธิภาพในการเรียนการสอนให้แก่ประชาชนได้เป็นอย่างดี เทปโทรทัศน์เป็นสื่อการสอนอย่างหนึ่งที่สามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ดีให้แก่ผู้เรียน

ชูศรี (2519) กล่าวว่า “ การสอนที่ได้ผลดีนั้น ครูจะต้องนำสื่อการสอนแบบต่าง ๆ เข้ามาใช้ในการเรียนการสอนและสื่อการสอนที่นิยมนำมาใช้มากในปัจจุบัน ได้แก่ เครื่องบันทึกเทปโทรทัศน์ (Video tape recorder)” ทั้งนี้เนื่องจากเครื่องบันทึกเทปโทรทัศน์สามารถบันทึกเหตุการณ์ต่างๆ ที่มีคุณค่าต่อการเรียนการสอน สามารถนำมาเปิดดูได้ทันที และยังสามารถเล่นกลับ (Replay) ได้เมื่อต้องการจึงนับว่าเทปโทรทัศน์เป็นสื่อการสอนที่ได้เปรียบกว่าสื่อชนิดอื่นๆ ในการให้การศึกษาแก่ผู้เรียนได้ทุกระดับ นอกจากนี้ยังช่วยเสริมสร้างทักษะ ความเชื่อถือ ตลอดจนทัศนคติในอันที่จะช่วยพัฒนาคนให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

สนั่น (2527) ได้สรุปคุณสมบัติเฉพาะตัวของเทปโทรทัศน์ ซึ่งเป็นข้อดีที่ดึงดูดให้เกิดความนิยมในการนำมาใช้อย่างแพร่หลายไว้ดังนี้ คือ

1. ดูภาพและฟังเสียงได้สะดวก โดยไม่ต้องการความมืดเหมือนห้องฉายภาพยนตร์
2. ขอบรายการใดก็เล่นซ้ำได้ตามต้องการ ซึ่งรายการโทรทัศน์ที่ออกอากาศตามปกติทำไม่ได้
3. สามารถเล่นเมื่อต้องการได้โดยไม่ต้องรอเวลาเหมือนดูโทรทัศน์
4. เลือกชมรายการได้ตามต้องการ เท่าที่จะหาเทปโทรทัศน์ได้โดยไม่ต้องทนดูรายการที่น่าเบื่อหน่ายหรือทนดูรายการที่ไม่ชอบทางโทรทัศน์
5. ช่วยให้ผู้ชมที่มีภูมิสำเนาอยู่ในเขตที่รับเสียง และภาพจากสถานีโทรทัศน์ได้ไม่ชัดเจนหรือรับไม่ได้เลย ได้รับความรู้ความบันเทิงจากโทรทัศน์แทนรายการเทปโทรทัศน์จากสถานี
6. บันทึกเสียงและภาพจากรายการโทรทัศน์ได้ตามต้องการ
7. บันทึกเสียงและภาพจากภาพยนตร์ได้ โดยใช้เครื่องมือประกอบ
8. ถ่ายบันทึกภาพและเสียง โดยใช้กล้องวิดีโอบันทึกลงเทปโทรทัศน์ได้ตามต้องการ
9. เมื่อถ่ายบันทึกเสร็จแล้วสามารถเล่นกลับดูและฟังได้ทันที ไม่ต้องเสียเวลาและค่าใช้จ่ายในการล้างฟิล์ม ซึ่งต่างจากการถ่ายทำภาพยนตร์
10. สามารถถ่ายบันทึกซ้ำบนเทปเดิมได้
11. สามารถตัดต่อหรือลำดับภาพได้เหมือนภาพยนตร์ แต่ดีกว่าภาพยนตร์ คือสามารถทำภาพเทคนิค โสตโสมนได้มาก และการตัดต่อทำได้ง่าย

2.4 การผลิตรายการเทปโทรทัศน์เพื่อการเรียนการสอน

การผลิตเทปโทรทัศน์เพื่อการเรียนการสอนในปัจจุบันยังมีน้อยมาก ส่วนใหญ่จะเป็นการนำเข้ามาจากประเทศที่พัฒนาแล้ว ซึ่งโดยมากจะเป็นภาษาอังกฤษ เมื่อนำเข้ามาใช้จะต้องเพิ่มคำบรรยายเป็นภาษาไทย ในการเรียนการสอนจริงๆพบว่าเทปโทรทัศน์ที่สั่งเข้ามานั้น มีสภาพและการลำดับเรื่องมักจะไม่ค่อยสอดคล้องกับเนื้อหา หลักสูตร และความต้องการของผู้สอนในประเทศของเรา และการผลิตเทปโทรทัศน์หลายๆเรื่องมิได้มีนักการศึกษาช่วยด้วยจึงทำให้ขาดหลักการและขั้นตอนการเรียนการสอนไป การเรียนจึงไม่บรรลุผลดีเท่าที่ควร ดังนั้นการผลิตรายการเทปโทรทัศน์เพื่อการเรียนการสอนที่ดีจำเป็นต้องมีครูผู้สอนหรือนักการศึกษาช่วยวางแผนและกำหนดขั้นตอนของการผลิตรายการเทปโทรทัศน์การเรียนการสอนอยู่ด้วยเสมอ เพื่อให้ได้บทเรียนเทปโทรทัศน์สอดคล้องกับเนื้อหาหลักสูตรและความต้องการของผู้สอนอย่างถูกต้องสมบูรณ์

ในการผลิตรายการเทปโทรทัศน์เพื่อการเรียนการสอนนั้น ไพโรจน์และนิพนธ์ (2528) ได้ลำดับขั้นตอนไว้ดังนี้

- 1) กำหนดจุดประสงค์และเป้าหมายให้ชัดเจน จะต้องรู้จุดประสงค์ของเรื่องที่ต้องการรู้ประเภทของผู้ชม และรู้วิธีการที่จะใช้สอนในห้องเรียนด้วย
- 2) รวบรวมข้อมูลและเอกสาร จะต้องรวบรวมข้อมูลและเอกสารที่จำเป็นสำหรับการจัดทำรายการโทรทัศน์ ตรวจสอบความถูกต้อง รวมทั้งคุณภาพและปริมาณด้วย ขั้นนี้นับว่ามีความสำคัญมาก
- 3) คัดเลือกข้อมูลและเอกสาร หลังจากรวบรวมและตรวจสอบข้อมูลและเอกสารทั้งหมดแล้ว ก็นำมาคัดเลือกเอาเฉพาะที่เหมาะสมจะใช้ในการทำรายการเท่านั้น
- 4) การเขียนบทโทรทัศน์ ขั้นนี้เป็นการเรียบเรียงเรื่องและจัดเนื้อหารายการ ซึ่งควรจะมีการทำตั้งแต่เนิ่น ๆ
- 5) การเตรียมบันทึกเทปโทรทัศน์ จัดทำตารางในการบันทึกและจัดเจ้าหน้าที่ประจำแต่ละงาน และต้องแน่ใจว่าเจ้าหน้าที่แต่ละคนทราบงานในหน้าที่ของตนเอง
- 6) งานศิลปกรรม เตรียมงานศิลป์สำหรับหัวเรื่องแผ่นพลิกฉากและอุปกรณ์อื่น ๆ
- 7) เตรียมเครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการสาธิตทดลอง (ถ้ามี) ก่อนการบันทึกเทปต้องแน่ใจว่าสิ่งต่าง ๆ ที่จะใช้ในการสาธิตจะต้องมีพร้อม
- 8) เตรียมการบันทึกเทปโทรทัศน์ ก่อนการบันทึกเทปควรตรวจสอบเครื่องมือ และการต่อสายทั้งหมดให้เรียบร้อย โดยเฉพาะเมื่อมีการบันทึกนอกสถานที่ เพื่อป้องกันความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นได้
- 9) การตัดต่อเทปโทรทัศน์ หลังจากบันทึกเทปโทรทัศน์แล้วนำมาเรียบเรียงตัดต่อเพื่อให้เรื่องดำเนินไปอย่างต่อเนื่องเหมาะสมตามเนื้อหาและเวลาที่กำหนดไว้ ไม่ก่อความรำคาญให้กับผู้ชม

- 10) การบันทึกเสียง ชั้นนี้จะเป็นการบันทึกเสียงเกี่ยวกับการบรรยาย ดนตรีและเสียงประกอบอื่น ๆ
- 11) การตรวจแก้ไขก่อนนำไปใช้ เป็นการตรวจแก้ไขเล็ก ๆ น้อย ๆ
- 12) การนำรายการไปใช้ เป็นการเสนอรายการ รายการที่จัดทำขึ้นต้องมีการประเมินผลบ่อย ๆ เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของรายการ

2.5 คุณค่าและบทบาทของเทปโทรทัศน์ต่อกระบวนการการเรียนการสอน

เทปโทรทัศน์ได้ถูกนำมาใช้กันอย่างกว้างขวางในวงการศึกษา จึงมีผู้กล่าวถึงบทบาทและคุณค่าของเทปโทรทัศน์ที่มีต่อการเรียนการสอนไว้มากมาย ดังนี้

Ford Foundation (1961) ได้รายงานถึงคุณค่าของเทปโทรทัศน์ทางการเรียนการสอนว่า เทปโทรทัศน์สามารถอำนวยความสะดวกในการจัดตารางสอน เพราะสามารถเปิดส่งรายการได้ทุกเวลา ในการถ่ายทำสามารถถ่ายทำหรือบันทึกการแสดงเมื่อไรก็ได้ ทั้งยังสามารถอัดก๊อปปี้ได้เป็นจำนวนมาก สามารถแก้ไขบทเรียนส่วนที่บกพร่องให้ดีขึ้น สามารถลบแล้วนำมาบันทึกใหม่ได้

ไพโรจน์และนิพนธ์ (2528) ได้กล่าวเพิ่มเติมอีกว่า เทปโทรทัศน์สามารถสอนได้ดีในเนื้อหาที่เป็น หลักการ (Principles) ความคิดรวบยอด (Concepts) และกฎเกณฑ์ต่างๆ (Rules) นอกจากนี้เทปโทรทัศน์ยังสามารถใช้ในการสาธิตเกี่ยวกับวิธีการปฏิบัติ ขบวนการกิจกรรมและแสดงขั้นตอนการทำงานด้วยมือ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะได้

ปราโมทย์ (2521) กล่าวเสริมว่า การสอนโดยใช้เทปโทรทัศน์จะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนกระทำกิจกรรมสร้างสรรค์ และสามารถจูงใจให้ผู้เรียนมีความอยากเรียนสูง ตลอดจนสร้างโอกาสทางการศึกษาให้มีความเสมอภาคกันอีกด้วย

Apter (1968) กล่าวว่า เทปโทรทัศน์เหมาะที่จะเป็นสื่อขยายถ่ายทอดการบรรยายออกไปสู่ผู้ฟังภายนอกห้องเรียน และใช้เป็นอุปกรณ์ในการสอนแก่ผู้ที่จะเป็นครู

เปรี๊ยะและครุชิต (2515) กล่าวว่า เราอาจใช้โทรทัศน์เป็นแหล่งวิทยากรสำหรับการสอนโดยตรงในหลักสูตร ถ้าครูผู้สอนไม่สันทัดในเรื่องใดก็อาจใช้ผู้เชี่ยวชาญจากที่อื่นมาบันทึกการการสอนแทนได้ ทั้งยังจะช่วยให้ครูประจำการได้เห็นตัวอย่างการสอนที่ดี

ไพโรจน์และนิพนธ์, (2528) ได้กล่าวเพิ่มเติมว่า การนำเทปโทรทัศน์เพื่อการเรียนการสอนมาใช้ จะสามารถใช้สอนแทนครูได้ในกรณีที่มีครูสอนไม่พอหรือมีผู้เรียนจำนวนมากหรือเป็นการออกอากาศไปยังพื้นที่ไกลๆ นอกจากนี้ยังสามารถใช้สอนควบคู่กับครู เพื่อแสดงเรื่องราวซึ่งจะได้ผลดีกว่าการอธิบายหรือการสาธิตของครูเพียงอย่างเดียว รวมทั้งความรู้บางอย่างที่จำเป็นต้องนำประสบการณ์โลกภายนอกเข้ามาเสริมในบทเรียนเทปโทรทัศน์ก็สามารถทำหน้าที่ได้เป็นอย่างดี บทบาทของเทปโทรทัศน์นอกจากจะใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนได้โดยตรงแล้วยังสามารถนำมาใช้เป็นสื่อที่ช่วยเสริม หรือสนับสนุนได้เป็นอย่างดีอีกด้วย

วีระ (2527) ได้ยกตัวอย่างของการใช้เทคโนโลยีโทรทัศนเพื่อการเสริมการเรียนการสอนไว้ว่า

1. สามารถใช้รายการเทปโทรทัศน์เพื่อการค้าในส่วนที่เกี่ยวข้อง หรือเห็นว่าจะตรงตามเนื้อหาวิชาใช้ในวิชาที่สอนได้
2. ใช้บันทึกเหตุการณ์สำคัญ ๆ ต่าง ๆ ไว้แล้วนำเหตุการณ์จริง ๆ เหล่านั้นเข้ามาสู่บทเรียนได้
3. ใช้บางส่วนของรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา หรือรายการที่มีคุณค่าทางการศึกษาในแต่ละสาขา อัดบันทึกเทปไว้แล้วนำมาเสริมประกอบในวิชา หรือหลักสูตรได้
4. ใช้แนะแนวในการศึกษาต่อ แนะนำอาชีพ ตลอดจนรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่จะให้เด็กคิดต่อด้วยตนเอง ในกรณีที่ต้องการข้อมูลมากยิ่งขึ้น
5. ข้อมูลด้านอาชีพ เทปโทรทัศน์สามารถที่จะนำไปอัดบันทึกเรื่องราวของอาชีพแต่ละอาชีพในชีวิตจริง เพื่อจะได้รู้เห็นลักษณะงานที่แท้จริงในชีวิตประจำวันของผู้ประกอบอาชีพนั้น ๆ เป็นการนำเรื่องจริงเข้าสู่ห้องเรียนให้ผู้เรียนได้ศึกษา

เกี่ยวกับคุณค่าของสื่อการสอนที่มีผลต่อการเรียนการสอน Kinder (1959) กล่าวว่า

- (1) การสอนที่ใช้สื่อการสอนจะช่วยให้เด็กได้รับประสบการณ์โดยตรงเป็นส่วนใหญ่ มากกว่าเด็กที่ได้รับการสอนโดยครูไม่ได้ใช้สื่อการสอนประกอบการสอน จากผลการวิจัยปรากฏว่าผู้เรียนที่เรียนจากการสอนโดยใช้สื่อการสอนหรือได้รับประสบการณ์ตรง เรียนได้ดีกว่าเด็กที่ไม่ได้ใช้สื่อการสอน หรือไม่ได้รับประสบการณ์ตรงเลย
- (2) ขจัดปัญหาเกี่ยวกับสถานที่ ประสบการณ์บางอย่างหรือการเรียนรู้บางเรื่อง ครูไม่สามารถจัดให้แก่เด็กในห้องเรียนได้โดยตรง การบันทึกเทปโทรทัศน์และนำมาสอนจึงเป็นวิธีการสอนที่ใช้แทนวิธีพานักเรียนออกไปศึกษานอกสถานที่
- (3) ทำให้เด็กเกิดความคิดรวบยอดชัดเจนขึ้น
- (4) ทำให้เด็กมีมโนภาพเริ่มแรกอย่างถูกต้องและสมบูรณ์
- (5) ช่วยเร้าใจให้เด็กมีความสนใจ และมีความต้องการแปลก ๆ ใหม่ ๆ
- (6) เป็นการสร้างแรงจูงใจและเร้าความสนใจ
- (7) ช่วยให้ผู้เรียนได้เชื่อมโยงประสบการณ์จากรูปรธรรมไปสู่นามธรรม

ในปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันแล้วว่า เทคโนโลยีทางการศึกษาสามารถนำมาใช้เป็นสื่อการสอนและพัฒนาการเรียนรู้อของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเรื่องนี้นักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวไว้ เช่น สุนันท์ (2530) กล่าวว่า “หากมุ่งหวังที่จะพัฒนาคุณภาพของมนุษย์แล้วสื่อการสอนจะทำหน้าที่ได้ดีที่สุด” Hunt (1955) กล่าวว่า “สื่อการสอนทำให้การเรียนรู้ง่ายขึ้น ประหยัดเวลา สร้างความเข้าใจในเรื่องราวที่ครูสอนได้อย่างรวดเร็ว และจำได้อย่างถาวรโดยลืมได้ยาก สามารถเรียนรู้ได้มากขึ้น” Wittich (1973) กล่าวว่า “สื่อการสอนสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในสิ่งที่เขาจะเรียนได้เป็นอย่างดี โดยไม่จำกัดอายุ”

ตามที่กล่าวมานั้นย่อมแสดงให้เห็นว่าเทคโนโลยีสารสนเทศมีคุณประโยชน์และบทบาทที่สำคัญต่อการให้การศึกษาการเรียนการสอน ในปัจจุบันอย่างมาก ตั้งแต่การแก้ปัญหาของครูที่ขาดทักษะทางการสอน ครูขาดความรู้ ขาดความรอบรู้ที่เหมาะสม และปัญหาที่มีนักเรียนจำนวนมากเกินไป รวมทั้งปัญหาความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน ตลอดจนการพัฒนาการเรียนการสอนในด้านต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นการนำเทคโนโลยีมาใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนจึงถือได้ว่าเป็นกลวิธีใหม่ที่นำมาใช้ในการพัฒนาการศึกษาของประเทศ

2.6 เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.6.1 งานวิจัยในประเทศ

ได้มีผู้สนใจทำการวิจัยประสิทธิภาพของการเรียนการสอนจากเทคโนโลยีการศึกษาเปรียบเทียบกับการสอนแบบอื่น ๆ ไว้ดังนี้คือ

วณิ (2514) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การเปรียบเทียบผลการสอนวิชาสังคมศึกษาในวิทยาลัยครู โดยใช้วีดิโอเทปกับการสอนโดยไม่ใช้วีดิโอเทป” ซึ่งทำการทดลองกับนักศึกษา ป.กศ. ปีที่ 2 จำนวน 2 กลุ่ม กลุ่มละ 30 คน โดยให้กลุ่มหนึ่งเรียนจากเทปโทรทัศน์ อีกกลุ่มหนึ่งเรียนจากครูโดยตรง จากบทเรียนที่ทำการสอนโดยครูคนเดียวกันทำการทดลองรวม 5 ครั้ง ผลการเรียนโดยทั่วไปของนักศึกษาทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกัน แต่สำหรับบทเรียนที่มีจุดประสงค์ให้ผู้เรียนเห็นรายละเอียดของอุปกรณ์นั้น ผู้เรียนจะเรียนจากเทปโทรทัศน์ได้ดีกว่า

โอภาส (2516) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การสอนวิชาวิทยาศาสตร์ระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา โดยใช้เครื่องโทรทัศน์วงจรปิด” ผลการวิจัยสรุปว่าการเรียนโดยทั่วไปของกลุ่มทดลอง ซึ่งเรียนจากรายการโทรทัศน์และกลุ่มควบคุม ซึ่งเรียนจากอาจารย์สอนตามปกติไม่แตกต่างกัน แต่บทเรียนที่เกี่ยวกับการคำนวณนั้นการเรียนจากอาจารย์โดยตรงได้ผลดีกว่า ในปีต่อมา ได้มีการวิจัยทำการสอนโดยใช้เทปโทรทัศน์เปรียบเทียบกับวิธีการสอนแบบอื่น ๆ ได้ผลในลักษณะคล้ายคลึงกัน คือ การสอนด้วยโทรทัศน์ให้ผลทางการเรียนใกล้เคียงกับการสอนตามปกติ ข้อดีคือ โทรทัศน์หรือเทปโทรทัศน์สามารถใช้เรียนด้วยตนเองได้ จึงถือได้ว่าเป็นการประหยัดและสะดวกในหลายประการ

วิษณุ (2518) ได้วิจัยเรื่อง “การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาการชั้นสูง ในการเรียนวิชาการศึกษา 18 พฤศจิกายน การสอนวิทยาศาสตร์ โดยใช้ชุดเทปโทรทัศน์กับการบรรยาย” กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาการชั้นสูง ปีที่ 1 วิทยาลัยครูสวนสุนันทา จำนวน 82 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 41 คน ผลการวิจัยปรากฏว่า การเรียนวิชาพฤกษศาสตร์ของนักศึกษาที่เรียนจากชุดเทปบันทึกภาพและการบรรยาย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ปราโมทย์ (2521) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “เปรียบเทียบผลการเรียนวิชาอิเล็กทรอนิกส์เบื้องต้น โดยวิธีเรียนด้วยตนเองจากเทปโทรทัศน์ สไลด์เทป และการเรียนในชั้นตามปกติ”

ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมแบบประสม ในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยปรากฏว่า การเรียนจากเทปโทรทัศน์มีปริมาณการเรียนรู้ไม่แตกต่างกันกับการเรียนจากครูตามปกติและปริมาณการเรียนรู้จากเทปโทรทัศน์กับสไลด์เทปก็ไม่แตกต่างกัน

ทิตนา พวงทิพย์ และนันทนา (2524) ได้สร้างเทปโทรทัศน์เพื่อใช้ประกอบการฝึกอบรมกระบวนการกลุ่มแก่ข้าราชการพลเรือน ตั้งแต่ระดับ 3 เป็นต้นไป จำนวน 4 เรื่อง ได้แก่ เรื่องมนุษยสัมพันธ์ในการทำงาน เรื่องลักษณะผู้นำ เรื่องบทบาทสมาชิกกลุ่ม และเรื่องทักษะการนำ อภิปรายพร้อมทั้งคู่มือสำหรับผู้ศึกษาสี่เรื่อง เรื่องละหนึ่งเล่ม คณะผู้วิจัยได้นำเทปโทรทัศน์ทั้ง 4 เรื่องไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างประชากร ซึ่งเป็นข้าราชการพลเรือนระดับ 3-6 สังกัดหน่วยงานต่าง ๆ จำนวนรวมทั้งสิ้น 423 คน โดยให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบก่อน และหลังการชมเทปโทรทัศน์ แล้วนำแบบทดสอบไป วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของเทปโทรทัศน์ โดยการทดสอบค่า T (t-test) ผลปรากฏว่า เทปโทรทัศน์ทั้งสี่เรื่องมีประสิทธิภาพในด้านการช่วยให้ผู้ศึกษามีพัฒนาการทางด้านการเรียนรู้ หรือมีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น เนื่องจากคะแนนเฉลี่ยของการสอบหลังการศึกษาเทปโทรทัศน์สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของการสอบก่อนการศึกษาเทปโทรทัศน์

บุญชู (2526) ได้สร้างเทปโทรทัศน์ประกอบการสอนวิชาปัจจุบันพยาบาล ตามหลักสูตรนักเรียนนายสิบเหล่าแพทย์ 1 ปี ของกองทัพบกขึ้นเองจำนวน 3 เรื่อง ได้แก่ เรื่องการผายปอดโดยวิธีเป่าปาก เป่าจุก เรื่องการห้ามเลือดและเรื่องการลำเลียงผู้ป่วยเจ็บแล้วนำไปทดลองกับนักเรียนนายสิบเหล่าแพทย์ จำนวน 216 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มที่มีระดับความสามารถทางการเรียนสูง 108 คน และกลุ่มที่มีระดับความสามารถทางการเรียนต่ำ 108 คน โดยให้นักเรียนทั้งสองกลุ่มเรียนจากเทปโทรทัศน์ทั้ง 3 เรื่อง ซึ่งมีวิธีการทบทวนเนื้อหา 3 แบบ ได้แก่ วิธีทบทวนแบบช้า (Slow motion reviewing) วิธีทบทวนแบบหยุดภาพ (Stop action reviewing) และวิธีทบทวนแบบปกติ (Reviewing) ผลการทดลองปรากฏว่า วิธีการทบทวนทั้งสามแบบให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญที่ระดับ .01

ชัชวาล (2527) ได้วิจัยเรื่อง “ผลของการสาธิตโดยเทปโทรทัศน์ ที่เสนอภาพช้าด้วยความเร็วต่าง ๆ ที่มีต่อทักษะการเล่นฟุตบอลของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 วิชาเอกพลศึกษา วิทยาลัยครูนครปฐม” กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 3 วิชาเอกพลศึกษาจากวิทยาลัยครูนครปฐม จำนวน 60 คน ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองที่เรียนจากการสาธิตโดยเทปโทรทัศน์ ที่เสนอภาพช้าด้วยความเร็วปกติ 25 ภาพต่อวินาที กับความเร็วช้ากว่าปกติ 12 ภาพต่อวินาที มีผลต่อทักษะการเล่นฟุตบอลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

รัตนา (2527) ได้วิจัยเรื่อง “การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาทักษะการฟันกระชับไหล่ ของนักศึกษาแพทย์ ระหว่างวิธีการสาธิตแบบรวม และแบบแยกโดยใช้เทปบันทึกภาพ” โดยสร้างเทปโทรทัศน์เรื่องการสาธิตการฟันกระชับไหล่ จำนวน 2 ม้วน โดยมีการสาธิต 2 วิธี ม้วนแรกเป็นการสาธิตแบบรวมโดยสาธิตทักษะอย่างต่อเนื่องไปที่เดียวหมดทุกขั้นตอน ม้วนที่สองเป็นการสาธิตแบบแยกโดยสาธิตทักษะทีละขั้นตอน แล้วมีการเว้นช่วงเวลา

ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติตนไปในแต่ละขั้นตอน กลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษาคณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล ชั้นปีที่ 5 ปีการศึกษา 2527 ปรากฏว่าไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

บังเอิญ (2528) ได้วิจัยเรื่อง “การศึกษาเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัยจากเทปโทรทัศน์ที่มีการนำเรื่องแบบต่าง ๆ” กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสุรศักดิ์วิทยา อําเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี จำนวน 120 คน ผลการวิจัยพบว่าผลการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัยของนักเรียนกลุ่มที่เรียนจากเทปโทรทัศน์แบบนำเรื่องด้วยภาพเคลื่อนไหวปกติ แบบนำเรื่องด้วยภาพเคลื่อนไหวแล้วหยุดนิ่งกับที่ และแบบนำเรื่องด้วยภาพนิ่ง ไม่แตกต่างกัน

ไพศาล (2528) ได้วิจัยเรื่อง “การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลักการวิทยาศาสตร์โดยใช้เทปโทรทัศน์สาธิตการทดลองกับนักเรียนทำการทดลองจริง” กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดไผ่เงินโชติณาราม เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร จำนวน 60 คน แบ่งกลุ่มทดลอง ออกเป็น 3 กลุ่ม ที่ผลสัมฤทธิ์ทางกึฬาสสูงและต่ำ ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางกึฬาสสูง มีผลการเรียนทักษะสูงกว่ากลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และการสาธิตด้วยเทปโทรทัศน์ที่เสนอภาพช้าด้วยความเร็ว 12 ภาพต่อวินาที จำนวน 3 ครั้ง มีผลการเรียนรู้สูงกว่า 2 ครั้ง และ 1 ครั้ง ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

หนูม้วน (2528) ได้วิจัยเรื่อง “รายการโทรทัศน์เรื่องกาวยางและการฉนึกภาพด้วยกาวยาง” กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาวิทยาลัยพลศึกษา จังหวัดชลบุรี และจังหวัดเพชรบุรี จำนวน 140 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 70 คนให้เรียนจากรายการโทรทัศน์ และกลุ่มควบคุม 70 คน ให้เรียนจากการสอนปกติ ผลการวิจัยพบว่า รายการโทรทัศน์ที่ผลิตขึ้น ให้ผลการเรียนรู้สูงกว่าการเรียนปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ไพรัตน์ (2529) ได้วิจัยเรื่อง การสร้างบทเรียนวีดีโอเทป เรื่อง “การใช้ภาษาไทยที่สัมพันธ์กับประเพณีไทยในนิราศเดือนแก้ว ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ” กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนจันทร์หุ่นบำเพ็ญ เขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร จำนวน 60 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ บทเรียนวีดีโอเทป เรื่องการใช้ภาษาไทยที่สัมพันธ์กับประเพณีไทยในนิราศเดือนแก้วและแบบทดสอบสัมฤทธิ์ผลวิชาภาษาไทย ผลการวิจัยปรากฏว่า บทเรียนวีดีโอเทปที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภพ 84.32/89.62 และคะแนนสอบก่อนเรียนและหลังเรียนวีดีโอเทป มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

สาธิต (2529) ได้วิจัยเรื่อง “การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 วิชาเคมี (ว.033) เรื่องอัตราการเกิดปฏิกิริยาเคมีโดยใช้โปรแกรมเทปโทรทัศน์กับการสอนปกติ” กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ โรงเรียนกัลยาณวัตร อําเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ที่กำลังศึกษาใน

ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2529 ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling) แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 43 คน และกลุ่มควบคุม 41 คน ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่แตกต่างกันและผลการทดสอบความคงทนในการจำ พบว่าไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

ปรัชญา (2529) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยการสอนด้วยบทเรียนแบบโปรแกรมโทรทัศน์กับการสอนปกติ” กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ และแผนการเรียนศิลปกรรม คหกรรม อุตสาหกรรม และเกษตรกรรม โรงเรียนบ้านไผ่ อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น จำนวน 4 ห้องเรียน รวม 180 คน ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนจากการสอนด้วยบทเรียนแบบโปรแกรมโทรทัศน์ไม่มีความแตกต่างจากการสอนปกติ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนจากแผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์และแผนการเรียนศิลปกรรม คหกรรม อุตสาหกรรม และเกษตรกรรม ซึ่งเรียนจากโปรแกรมโทรทัศน์ ไม่มีความแตกต่างกัน บทเรียนแบบโปรแกรมโทรทัศน์ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ-ภาพ 76.12/73.44 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

2.6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Polvino (1971) ทำการศึกษาวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างผลการใช้เทปโทรทัศน์ 2 วิธี ประกอบการวิเคราะห์การเรียนรู้ทักษะทางกีฬาโดยการทำการทดลองกับนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์จำนวน 79 คน ที่เรียนวิชาโบว์ลิ่งเบื้องต้น โดยแบ่งนักศึกษาออกเป็น 3 กลุ่ม แต่ละกลุ่มมีคะแนนเฉลี่ยของการทดสอบก่อนการทดลองเท่ากัน ทำการสอน 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 ครั้ง ๆ ละ 50 นาที นักเรียนทุกกลุ่มได้รับการสอนโดยการบรรยาย และการสาธิต ซึ่งแต่ละกลุ่มจะได้รับการสอนที่แตกต่างกันดังนี้ กลุ่มที่ 1 สอนโดยใช้เทปโทรทัศน์ประกอบการสอน กลุ่มที่ 2 สอนโดยใช้เทปโทรทัศน์ บันทึกการปฏิบัติของนักเรียนแต่ละคน นำมาฉายให้ดูเพื่อการวิเคราะห์และปรับปรุง โดยมีผู้สอนเป็นผู้ชี้แนะ กลุ่มที่ 3 เป็นกลุ่มควบคุม ได้รับการสอนโดยครูอย่างเดียว หลังการสอนจะมีการวัดผลทุกสัปดาห์ ผลการวิจัยพบว่านักเรียนแต่ละกลุ่มมีการพัฒนาดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัด และผลสัมฤทธิ์ในการเรียนของนักศึกษาทั้ง 3 กลุ่ม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งในแต่ละสัปดาห์และผลการเรียนครั้งสุดท้าย

Fisher (1977) ซึ่งได้ทำการศึกษาเรื่อง สัมพัทธ์ผลของการใช้เทปโทรทัศน์ในการสอนทักษะการว่ายน้ำ และการเรียนรู้จังหวะการเคลื่อนไหว โดยศึกษาวิจัยกับนักเรียนชายและหญิงอายุประมาณ 10-13 ปี จำนวน 60 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 ให้เรียนโดยการสาธิตด้วยเทปโทรทัศน์ กลุ่มที่ 2 ให้เรียนโดยการสาธิตโดยครู ทักษะการสอนคือการว่ายน้ำแบบ

ธรรมดา ผลการวิจัยพบว่าผู้เรียนทั้ง 2 กลุ่ม มีพัฒนาการเรียนรู้ดีขึ้นมีการเรียนรู้ทักษะที่สอน และมีทักษะความแข็งแรงในการว่ายน้ำไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

Brown และคณะ (1983) วิจัยพบว่า เด็กวัยเรียน อายุ 5-18 ปี ใช้เวลาในการดูโทรทัศน์มากกว่าใช้เวลาในห้องเรียน

Fianning (1984) ได้ทำการวิจัยประเมินผลการใช้เทปโทรทัศน์ในโรงเรียนเมืองนิวยอร์กซิตี โดยใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์เกี่ยวกับเทปโทรทัศน์ในโรงเรียน ดังนี้

- (1) สภาพการมี และการหามาได้ของอุปกรณ์
- (2) สถิติการใช้
- (3) ทักษะคิดของครูต่อการใช้
- (4) การใช้ประกอบหลักสูตร
- (5) ปัญหาและอุปสรรค
- (6) อุปกรณ์ประกอบการใช้
- (7) การฝึกอบรม และชนิดการฝึกอบรม

ผลการวิจัยพบว่า

- (1) โรงเรียนต่าง ๆ มีความต้องการใช้เทปโทรทัศน์มาก
- (2) จำนวน 2 ใน 15 ของโรงเรียนที่สำรวจใช้เทปโทรทัศน์ในการสอนอย่างกว้างขวาง
- (3) ครู 41 เปอร์เซ็นต์ ใช้เทปโทรทัศน์เท่าที่ผลิตไว้โดยไม่ได้ปรับปรุงให้ทันสมัยขึ้น
- (4) 1 ใน 3 ของโรงเรียนทั้งหมด มีเทปโทรทัศน์และอุปกรณ์ไว้ใช้เอง
- (5) อุปกรณ์ที่มี มีทั้งที่ใช้ได้และไม่ได้ใช้กับเทปโทรทัศน์
- (6) ปัญหาที่ใหญ่ที่สุด คือปัญหาเกี่ยวกับเครื่องมือ การอบรมการใช้เครื่องมือ และการขาดแคลนเครื่องมือ
- (7) ความต้องการที่มีมากคือความต้องการ การฝึกอบรมเกี่ยวกับเครื่องมือ
- (8) ความรู้ที่จะได้จากการใช้เทปโทรทัศน์มีมาก แต่ที่ใช้กันจริง ๆ คือใช้ในรูปแบบของละครและการบันทึกกิจกรรมของนักเรียน
- (9) แนะนำให้มีการจัดฝึกอบรมทักษะ และความสะดวกในการใช้เครื่องมือ

Broyles (1985) ได้ทำการศึกษาอิทธิพลของเทปโทรทัศน์ต่อการรับรู้ของผู้เรียนในการฝึกพูดต่อหน้าสาธารณชน กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาที่ศึกษาวิชาการพูดเพื่อการประชาสัมพันธ์ มหาวิทยาลัย โอคลาโฮมา (Oklahoma University) เพื่อศึกษาผลของการให้ดูเทปโทรทัศน์ที่บ้านที่การฝึกพูด เพื่อพัฒนาองค์ประกอบต่าง ๆ ของการพูด โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 4 กลุ่ม 2 กลุ่มแรก ให้ดูเทปโทรทัศน์บันทึกการพูดทันทีหลังจากฝึกพูด อีก 2 กลุ่ม ให้ดูเทปโทรทัศน์การฝึกพูดโดยเว้นระยะเวลา ผลการทดลองพบว่า ผลจากการได้ดูเทปโทรทัศน์ทำให้องค์ประกอบต่าง ๆ ในการพูดพัฒนาขึ้น โดยเฉพาะการจัดรูปแบบเนื้อหาในการพูด และ

การใช้ภาษา ส่วนผลของการให้ดูเทปโทรทัศน์ทันทีหลังจากฝึกพูด และการให้ดูโดยเว้นระยะเวลาหลังฝึกพูดนั้น ไม่มีผลแตกต่างกัน

ในปีเดียวกัน Kwan (1985) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาการผลิตรายการเทปโทรทัศน์ เพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยใช้เทปโทรทัศน์ร่วมกับไมโครคอมพิวเตอร์ โดยแบ่งกระบวนการผลิตรายการออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ ขั้นเตรียมการผลิต ขั้นเริ่มต้นผลิต ขั้นผลิตรายการ และขั้นประเมินผล โดยแต่ละขั้นได้แบ่งแยกงานออกเป็นขั้นตอนตามวิธีวิเคราะห์ระบบ ผลของการวิจัยพบว่า องค์ประกอบในการผลิตรายการขึ้นอยู่กับ การคัดเลือกและพัฒนาเนื้อหา งาน การประชาสัมพันธ์ในคณะทำงาน การพัฒนาการออกแบบและรูปแบบการผลิต โดยมีข้อสรุปในการวิจัยว่า การผลิตรายการเทปโทรทัศน์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาไม่ได้พัฒนาเท่าที่ควร เพราะสาเหตุหนึ่งที่สำคัญคือ ขาดอุปกรณ์ในการผลิต

จากงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวกับการใช้เทปโทรทัศน์เพื่อการศึกษาที่ได้มีผู้ทำวิจัยกัน และจากคุณสมบัติพิเศษหลายประการของเทปโทรทัศน์ ทำให้โทรทัศน์สามารถช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ ทางการศึกษาได้ และยังเป็นอุปกรณ์ที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนการสอน จึงได้มีการนำเอาเทปโทรทัศน์เข้ามาช่วยพัฒนาการศึกษาในแทบทุกระดับชั้น ผู้วิจัยจึงสนใจทำการวิจัยเกี่ยวกับโทรทัศน์เพื่อการเรียนการสอน การนำเอาเทปโทรทัศน์มาใช้ประกอบการสอนกิจกรรมนาฏศิลป์ วิชาเชิดขวัญ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6